СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 74. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 31-го марта, 1926.

VOL. XXXIV. No. 74. Jerse City, N. J., Wednesday, March 31. 1926. THREE CENTS

ІМІҐРАЦІЙНИЙ УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ДО МАСОВОЇ ДЕПОРТАЦІЇ

ВАШИНҐТОН, 29. марта. — Департамент праці збирається видати сеї весни коло 600,000 долярів на масову депортацію безправних іміґрантів, які тепер перебувають у межах Злучених Держав.

Іміґраційний уряд має вже судовий дозвіл на депортацію яких 5,000 іміґрантів, а других 800 справ находиться тепер у руках суду та будуть полагоджені в найкоротшім часі.

ДЕМОНСТРАЦІЯ СТРАЙКАРІВ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 29. марта. — Межи походом страйкуючих текстильних робітників, який машерував попри фабрики Пасейк Принт Воркс, та полісменами прийшло до поважної сутички. Поліція арештувала при тому 8 осіб, з того 4 мущин та 4 женщини.

Суд відмовився видати варанти на арештованнє начальника поліції Зобера та кількох полісменів, яких домагався Союз Американських Громадянських Вольностий.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ХОЧЕ ПОМАГАТИ АМЕРИКАНЦЯМ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН, 29. марта. — Департамент скарбу заявив, що він готов виплатити відшкодовання тим Американцям, які мають претенсії до німецького уряду з приводу війни, а за те стягнути собі сі суми відтак від Німеччини. Конґресмен Милз уже вніс у конґресі відповідний проект.

СЕНАТОРИ ПРОТИ ІТАЛІЙСЬКОЇ УГОДИ.

ВАШИНГТОН, 29. марта. — Справа полагодження італійських военних довгів знова виринула нині в сенаті, коли сенатор Робинсон, демократичний провідник у сенаті, став остро критикувати умову Америки з Італією про сплату італійських военних довгів. Сенатор Рід опісля жадав, щоби сенат розвів над сею умовою специяльне слідство.

УРЯД ДІСТАВ У МАРТІ БЛИЗЬКО ПІВ МІЛІЯРДА ПОДАТКУ.

ВАШИНГТОН, 29. марта. — Федеральний департамент скарбу дістав до нинішнього дня податку на суму 480 міліонів долярів та сподіється, що до кінця місяця сума дотягне до повного пів мілярда долярів. Є се більше як 100 міліонів понад сподівання уряду.

АНТИСАЛУНОВА ЛІҐА НАЗИВАЄ ВИКОНУВАННЄ ПРОГИБІЦІЇ В НЮ ДЖЕРЗІ КПИНАМИ.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 29. марта. — Представник найбільшого прогибіційного товариства Антисалунової Ліґи говорив тут на конвенції методиської епископальної церкви та називав виконуваннє закона Волстеда в стейті Ню Джерзі кпинами над законом. Під упливом сеї промови конференція ухвалила резолюцію, домагаючуся від уряду скоршого виконування всіх карних законів.

ПРОПАЛИ ГРОШІ З ЦЕРКВИ.

ДОВЕР, Делавер, 29. марта. — Провідники конференції методиської епископальної церкви сього округа заявили, що з конференційних фондів пропала сума 3,200 долярів. Заява викликала велику констернацію серед учасників конференції.

ВИСТАВЛЯЮТЬ НА ЛІЦИТАЦІЮ ПРИКАЗИ ВАШИНГТОНА.

НЮ ЙОРК, 29. марта. — В одній з нюйорських приватних ґалерій штуки відбудеться незадовго ліцитація приказів Джорджа Вашингтона до американських революційних війск. Прикази відносяться до удержання карности в війску. Межи инчими є там також приказ, взиваючий жовнірів здержуватися від проклонів.

КОНҐРЕСМЕНИ ОБУРЕНІ НА ВИСОКІ ЦІНИ НА ТВЕРДИЙ ВУГОЛЬ.

ВАШИНГТОН, 29. марта. — Кількох конґресменів порушило справу високих цін на тверде вугля, за які вони винують властителів копалень. Конґресмен Фиш предложив у тій справі резолюцію, щоби конґрес зажадав від департаменту торговлі фактів про ціни вугля або самий розвів над сею справою слідство.

ВЕЛИКИЙ ПОЛОВ ПРОГИБІЦІЙНОГО УРЯДУ.

НЮ ЙОРК, 29. марта. — Прогибіційний уряд переловив лодку Стандард, на котрій було 15 мужа залоги та ладунок алькоголю вартости яких 100,000 долярів. Уряд довідався про сю лодку від якогось безіменного доносчика, котрий зателефонував до прогибіційного уряду, коли лодка приїде до берега зі своїм дорогим ладунком.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК ВАЖНОГО БУДІВЛЯНОГО ПРОМИСЛУ.

НЮ ЙОРК, 29. марта. — Нині вийшло на страйк коло три тисячі робітників, які вставляють по домах кітли й рури („стімфитер"-и). Вони домагалися підвишки о півтора доляра для робітників та 1 доляра для помічників. Колиб їм удалося добути сю підвишку, то майстри малиби денного зарібку 12 долярів, а їх помічники 9 долярів.

РОЗБИШАКА ПРОГРАВ ВІДКЛИК.

НЮ ГЕЙВЕН, Конетикат, 29. марта. — Федеральний суд відкинув нині відклик адвокатів відомого опришка Джералда Чепмена, котрого засуджено на смерть за убитте полісмена підчас рабунку. Чепмен просив о нову росправу, бо він найшов нового свідка, котрого зізнання моглиби доказати, що він невинуватий за злочин, за котрий він має бути покараний смертю

ЗРОБИЛИ ПІДДУБНОМУ ОВАЦІЮ.

На неділішнім (28. с. м.) представленню Укр. Нар. Дому в Ню Йорку (грали оперету „Запорожець за Дунаем") артист п. Карлаш вийшов на перерві перед занавісу й повідомив публику, що на салі находиться дорогий кождому Українцеви гість, прямий потомок козацький і славний наш борець — Іван Піддубний. Набита людьми саля загреміла щирими оплесками, які поновлено вдруге, коли п. Карлаш випровадив симпатичного гостя на сцену.

Один з нюйорських учителів, п. Кедровський, запросив Піддубного на Шевченківський концерт, який відбудеться заходом української школи в Ню Йорку сеї суботи, 3. цвітня, в 8. год. ввечері, в Укр. Нар. Домі. Піддубний дуже радо приняв запрошенне, заявляючи, що він любить дуже українську молодь і прийде охотно на концерт, щоб послухати, як нюйорська шкільна дітвора поминати-ме найбільшого ґенія України.

ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНА — КАТОЛИЦЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ.

Не дивлячись на широку аґітацію Чехів за переходом з католицької церкви до церкви національної (чехо-словацької) або на безконфесійність, Ч. С. Р. є й дальше у більше як трьох четвертих частинах державою католицькою. На всіх 13,613,172 мешканців живе там 10,384,833 римо-католиків і 535,382 греко-католиків. Безвіроісповідних є 724,507, протестантів (авґсбурського віроісп.) 535,382 чехо-слов. релігії 525,333, Жидів 354,342, еванг. братів 233,868, гельветського віроісп. 207,906, православних 72,945 (з того на Закарпатті 60,986), старокатоликів 20,255, на секти й ин. припадає 18,351. Греко-католики розділені так: на Закарпатті 332,451, на Словаччині 193,735, в Чехії 6,771, на Моравії 1,772, на Шлеську 721. Греко-католики є щодо числа вірних (коли не рахувати безвіроісповідних) другим по силі віроісповіданням чехо-словацької републики. Разом з православними, що в 9/10 складаються також з автохтонного українського населення, український елемент у чехо-словацькій республиці творить понад 600,000 душ.

АРЕШТУЮТЬ ЗА ДРІБНИЦІ.

Поліція міста Вашинґтону трохи перестрашилася своєї власної діяльности. Там за послідних два місяці арештовано поверх 15 тисяч людей, головно за дрібнички з области уличного руху. Начальник поліції каже, що коли воно так дальі піде, тоді за рік майже четвертина усего населення міста буде мати до діла з поліцією, при чому дрібні провини будуть точно карані а охорона міста від дійсних злочинців на цьому потерпить. На жаль той самий закид можна зробити поліції у більшости американських міст.

ПОБЕРЕЖНИК УБИЙНИКОМ НЕВИННОГО ХЛОПЦЯ.

Побережник гр. Козебродського в Деренівці пов. Теребовля, Мазур Матусяк, застрілив 18. лютого ц. р. пятнацятьлітнього Василя Доскоча. Цей хлопець в товаристві другого хлопця, Гринька Кравця, пішов того дня до панського ліса назбирати трохи ріща і там стрінув їх побережник Матусяк. Настрашені хлопці кинули ріща і стали тікати домів, а за ними пустився Матусяк і коли вже Василь Доскоч був на свому городі, Матусяк цільним стрілом в голову положив його трупом на місці, а опісля сам передався в руки поліції. Поліція його приарештувала і під замітом злочину убивства відіслала його до арештів пов. суду в Теребовлі. Дня 20. лютого ц. р. в присутности судді Древницького з Теребовлі переведено секцію трупа і переслухано на місці свідків події, а тепер арештанта мають відставити до слідчої вязниці при окружному суді в Тернополі.

АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ НА КИЇВЩИНІ.

Радянські ґазети повідомляють з Києва, що там арештовано колишнього адютанта для особистих доручень Петлюри Олександра Фесюка і 14 його товаришів, бувших учасників ватаги Кринички і Струка. Фесюкові і його товаришам закидають убивство 130 Жидів, 8 комуністів, розграблення Глібівської пристані на Дніпрі, ограблення Горностаївського ярмарку та цілу низку инших нападів і вбивств, доконаних у ріжних районах Київщини. Свого часу Фесюка арештовано, але він утік від варти. Над усіми арештованими відбудеся скоро суд.

НЕМА ТО ЯК НАШІ „ДИПЛЬОМАТИ".

До відомого посла Ількова зголосився якийсь пан і представивши дипльоматичну леґітимацію, видану шведським мін-вом закорд. справ, просив інформацій про положення на західно-українських землях. Чужинний дипльомат просив при тому о. Ількова в імя ваги справи зберегти цілу розмову в безоглядній тайні. „Дипльоматичний" о. Ільків відмовив яких небудь інформацій, побоючися — провокації. Нема то як наші доморослі „дипльомати".

АМАТОР ХРЕСТИКОВИХ ЗАГАДОК.

У Будапешті застрілився безробітний кельнер, в якого кишені найшли дбайливо написаний лист з повідомленням, що тайну його смерти можуть пізнати з хрестикової загадки прикладеної до листа. Мадярська поліція, не маючи між собою спеціялістів від такого мистецтва, звернулась до знавців за помічю. Може ще й розпише конкурс: хто з читачів ілюстрованих журналів відгадає перший тайну смерти такого самого аматора, як вони.

СМЕРТЬ ПРИ ЛІКАРСЬКІЙ ПОРАДІ.

16-літня Ванда Шенгофер зголосилась до львівського лікаря С. з проханням оглянути її, бо нездужає. Лікар ствердив горячку і хотів зробити точнійший дослід. Вийшов до другої кімнати та заки вернувся, паціентка лежала вже мертва. Причина нежданої смерти невідома; щойно судова секція шукати-ме розяснення цього рідкого випадку.

СЛІДАМИ ЯНИЧАРІВ.

В останніх часах перейшли на римо-католицизм Зенон Ганкевич і його сестра Марія Ганкевичівна, діти покійного пароха Деренівки пов. Теребовля, о. Валеріяна Ганкевича. Зенон Ганкевич, колишній старшина УГА., оженився недавно у Поляка, властителя невеликого млина в Слобідці Янівській коло Теребовлі і є нині завзятим Поляком. Його сестра Марія вийшла за польського офіцера і мабуть мешкає тепер у Львові та рівнож стала польською шовіністкою. Воно може й не диво, бо ніхто з дітей о. Ганкевича не виніс ніяких трівких національних переконань, а він сам вдавав польського шляхтича ціле своє життя а своїх парохіян уважав тільки за худобу. Таксамо перейшов на римо-кат. і став Поляком Мелетій Кордуба, син пароха о. Теодора Кордуби з Кутковець, пов. Тернопіль і є тепер польським офіцером, зірвавши зовсім з ріднею котра вважає його за помершого і ніколи про нього зі сорому не хоче згадувати.

КОРАБЕЛЬ, ЩО НЕ ТОПИТЬСЯ.

Адам Т. Деколіяс з Ню Бритен предложив американському урядови проєкт апаратів, які робилиб неможливим затоплення корабля. Ці апарати полягають в цьому, що в разі небезпеки розширюваноб у нутрі корабля металеві складні бочки, які наповнювалибся воздухом і держалиб корабель на воді. Воздух для наповнення таких бочок бувби стиснений в одній їх переділці. В звичайному стані ці бочілки можнаб складати так, як це складається тепер малі горнятка до пиття води, вживані прогульковцями.

ЗІЗДИ „ХЛІБОЇДІВ".

Після недавнього повітового зїзду хлібоїдів у Турці, що закінчився висланням привіту до през. Войцеховського й цілого польського уряду, заповіджений тепер повітовий хлібоїдський зїзд у Коломиї. Цей зїзд має відбутися 28 ц. м. Польська преса вже заздалегідь робить рекляму цьому хрунівському зборищу, що виступає під фірмою „Українського Народнього Союзу".

СМЕРТЬ СУХОМЛІНОВА.

В Берліні вмер в нужді 78-літнім старцем бувший російський військовий міністер ґен. Сухомлінов, один з головних винуватців світової війни.

НОВА НЕВДАЧА ФРАНЦУСЬКОГО ПРЕМІЄРА БРІЯНДА

ПАРИЖ, 29. марта. — Французький парлямент приняв сьогодня більшостю голосів тимчасові буджетові видатки на квітень сього року, з виїмкою видатку на війну в Сирії, який зменьшено о один міліярд франків (паперових).

Се сталось на предложенне фінансової комісії, в якій соціялістична більшість приняла предложенне комуністів, щоб видаток на сирійську війну зменьшити о 1,000,000,000 франків.

Премієр Бріян робив пильні заходи, щоб до сього не допустити. Але він не ставив сеї справи яко питання довіря або недовіря його кабінетови і тому з приводу сеї невдачі не уступає.

Та се, як кажуть, не спасе його на довго. Бо коли прийде під голосованнє фінансовий плян міністра скарбу Перета, то і плян провалиться і з ним і кабінет премієра Бріянда.

НАЗИВАЮТЬ ПЛЯН СОЦІЯЛІСТИЧНИМ.

ЛОНДОН, 29. марта. — Консервативні посли анґлійського парляменту заявились проти злуки під державною контролею електричних стацій в цілій Анґлії, називаючи сей плян соціялістичним.

Се вперве консервативному премієрови Болдвинови закинено соціялістичні тенденції в його плянах.

АМЕРИКА І ТОРГОВЛЯ НАФТОЮ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 29. марта. — Американські нафтові компанії, котрі ведуть бизнес у франції, налякалися законопроекта про державний монополь на нафтовий промисл у Франції. Вони ведуть у Франції торговлю продуктами земного олію, в якій умістили $20,000,000, і тому, кажуть, державний монополь знищив би їх бизнес.

Вони звернулись до свого правительства у Вашинґтоні за охороною їх інтересів і американський державний секретаріят звернувся до своєї амбсади в Парижі за інформаціями у сій справі.

ФРАНКИ.

ПАРИЖ, 29. марта. — Сьогодня плачено за французькі паперові франки по 3.40 американського цента.

Се найнизша ціна франків від часу вибуху світової війни.

Ізза спадку французького франка щодня спадає [illegible] бельґійський франк, за який плачено нині на біржах по 3.80 американського цента.

УБИТО ФРАНЦУСЬКОГО ФАШІСТА.

ПАРИЖ, 29. марта. — Вчасі виборчої боротьби в другому, фінансовому дистрикті в Парижі, де вибрано двох комуністів проти фашістів, убито одного французького фашіста Моріса Рідарда.

Він належав до „синьо-сорочників", або „Ліґи Молодих Патріотів", як називаються французькі фашісти. Тому та смерть викликала велике розяренне серед фашістів.

Рідард згинув на місці від удару палкою по голові. Кажуть, що се вдарив його поліцай, одначе поліція заявляє, що вона палок не вживала.

НІМЕЧЧИНА Й АВСТРІЯ.

БЕРЛІН, 29. марта. — Сюди приїхав канцлер Австрії др. Рамек. Він був на приняттю у німецького міністра закордонних справ д-ра Штреземана, а відтак на обіді у німецького канцлера д-ра Лютера.

На сих приняттях попри заяви приязни між обома републиками представники їх обох говорили теж про бизнес і умовились про торговельний договір між Німеччиною й Австрією.

Вони згодились на 12 точок сього договору, в яких є взаїмні уступки обох держав, але самий договір має бути підписаний аж по Великодні.

Представники обох републик вистерігалися згадки про евентуальну злуку між ними набудуче.

ПРОПИЛИ ПІВТОРА МІЛІЯРДА ДОЛЯРІВ.

ЛОНДОН, 28. марта. — В Анґлії населеннє пропило торік півтора міліярда (біліона) долярів, які видало на ріжні алькогольні напитки.

Пересічно випадає се по 160 долярів річного видатку на кожду родину, де вживають яких небудь алькогольних напитків.

Вагу сеї витрати на шкідні для здоровля напитки зрозуміє всякий, коли порівнає, що на просвітні цілі тогосамого року Анґлія видала тільки четвертину тої суми, яку видано на алькоголь.

АБД-ЕЛ-КРІМ.

ПАРИЖ, 28. марта. — З Марока повідомляють, що провідник Ріфів Абд-ел-Крім готовиться до нової розправи з Французами. Він скріплює свої сили і побільшує їх. На його сторону тепер переходять сі племена, що в осени були його покинули, а перейшли на бік Французів.

ВИБІР КОМУНІСТІВ.

ПАРИЖ, 28. марта. — Другий дистрикт Парижа вибрав до парляменту двох комуністів послами.

Се фінансовий дистрикт і він тепер мати-ме в парляменті представників, що обстоюють скасованнє капіталізму, який там царить.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ НЕДУГИ ФРАНЦІЇ

Ернест Маршел, парижський кореспондент нюйорського Таймса, котрий звичайно відноситься прихильно до Франції, прислав на неділю дещо алярмуючу кореспонденцію про положення сеї держави. Три хороби мучить французьку державу, — говорить сей кореспондент, — з котрих одна є політичної натури, друга фінансової натури, а трета межинародної, а всі разом роблять виздоровленнє Франції дуже трудною й складною справою, яку ледво чи вдасться Французам легко розвязати. Невдача може потягнути за собою далеко йдучі наслідки не лишень для Франції, але й для цілої Европи.

Під політичним зглядом, Франція находиться в стадії повного нервового вичерпання. Основи сеї недуги лежать у теперішній конституції Франції. Коли обмірковувано сю конституцію більше як пів століття тому назад, автори дивилися за тим, якби забезпечити край перед тим, щоби одна кляса або верства захопила в свої руки всю владу в краю. В сій цили заведено ряд кручок, при помочи котрих одна верства може гачити другі. Практика показала, що конституція справді добилася свого, що ні одна верства справді не добилася виключної влади в державі; однак, рівночасно завдяки власне сим кручкам витворилася бюрократія в урядництві, а внутрішна політика Франції зійшла до творення кабінетів міністрів. В творенне сих кабінетів Франція бавиться ще й нині, хоча вона бачить сама, що воно довело Францію до повної політичної апатії, безжизненности, отупіння. Щоби вирвати Францію зі сеї політичної недуги, громадка політиків і ґенералів думала недавно тому доконати в Франції військово-політичний переворот. Думали завести військову диктатуру. Спротиву поважного не сподівалися, хиба від одних комуністів і соціялістів. До замаху стану чомусь не дійшло. Але він ще не є зовсім виключений.

Фінансова недуга Франції тісно звязана з її недугою політичною. Лежить вона в тому, що в Франції нині навіть у політично найкраще вироблених кругах нема признання потреби поносити державні тягарі. Французи, які бачуть сі хиби, признають самі, що в других народів і державах кожда кляса признає своїм обовязком поносити видатки на національні справи, а Французи до сього ще й нині не доросли. Ходить тут очевидно передовсім о великі капіталістичні підприємства, о велику буржуазію, яка дбає лишень за одно, як скинути зі своїх могучих плечий тягарі на другі кляси, вже й так обложені податковими тягарами. Се має глибокий вплив на економічний розвій краю. На зверха Франція виглядає ще далі на край добробуту, але хто її знає краще, той не може не бачити поважних недостач. Передовсім, фінансові умови викликують непевність промислового розвою. Наслідком сього є непостійність цін на французькі товари, а наслідком сього те, що Французи не ощаджують гроший, які вагаються у вартости з дня на день, але видають на закупки, щоби купити товару, поки гроші не спадуть на вартости. Словом, увесь бизнес стоїть під вражіннєм непевности завтра. Зарадити сьому мігби хиба той, який мавби відвагу сказати французькій богатій верстві, що вона мусить взяти на себе державні тягарі. Сказати сього не має покищо відваги ні один уряд. Не скаже сього й військова диктатура, якби вона так припадково в Франції повстала. Через те така диктатура з гори засуджена на скорший чи пізнійший упадок. Бачуть се певне самі добровольці до таких замахів, і тому вони так вагаються довго з робленнєм замаху.

У межинародних справах Франція хорує ще далі на свою давну недугу, якої вона набралася в давних роках, а котру війна лишень заострила. Ся межинародна недуга проявляється в божевільнім просто страху Французів перед німецькою силою, в їх бажанню пімсти, в їх стремлінню до повного обезсилення Німеччини на віки вічні. До сих ненормальних появ війна додала ще страшні переживання, і нині ще кождий Француз немовби жив у страху, що ось-ось зірветься Німець, який все щось так проти Франції придумує, та під французькою хатою розірветься німецька бомба. Француз, як каже Маршел, ще й по нині хорий на „шелшак", себто на потрясенне нервів від вибуху бомби, яке йому не дозваляє побачити богато річий, які діються довкола нього. Він далі не вірить Німеччині, він хотівби бачити кождого дня нове пониженнє Німеччини та нову французьку побіду, військову або дипльоматичну. Серед такого подражнення Франція не довіряє ні Лізі Народів, ні Америці, ні Анґлії, ні навіть своїм найвірнійшим дьокаям. Для хорої французької уяви цілий світ переміняється в ворогів, які свої найхитрійші наміри звертають проти того найкращого краю, за який Француз уважає свою Францію.

Такі недуги розсілися в тілі французької держави й народа. Над питаннєм, чи можливий вихід з таких серіозних недуг, думає нині богато розумних людий. Маршел, примірoм, згідно з політикою Таймса хотівби вірити, що Франція робить поважні кроки до виздоровлення з недуг, та читач його коренпонденції мусить сказати, що надія ся голословна, та що приятелі Франції силують свій розум вірити в те, в що вірить їх серце, але розум проти такого насильства обурюється.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

ЯК ВИГЛЯДАЮТЬ ТВОРЦІ ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ?

Відчит п. Клєтцав. — Дискусія.

До львівського „Діла" пишуть з Відня:

Після україножерних виступів п. фон Ґайдецького і барона Енґельгардт-Шнеленштайна, у віденському „Leogesellschaft", які покінчилися ганебною компромітацією тих московсько-польських чобносотенців, що ми на отсьому місці повідомляли — приходиться зареєструвати нові протиукраїнські випади на терені того самого християнсько-суспільного тов-а, тим разом з фортеці польсько-австрійського кретинізму.

Притокою до того став реферат пані інж. Клєтцав, Німкині, виголошений 17. м. м. під дуже широким наголовком „Мої переживання на Україні, Україна й Шевченко". Референтка, яка від 1905—1922 р. перебувала на Україні, давала вправді дуже інтересний та цінний огляд своїх переживань і помічень, в якому про Українців висказувалася з щирими симпатіями, підчеркуючи головно їхні змагання до науки і просвіти, але не дала одноцілої, хоч би тільки загальної картини нашого життя, а про Шевченка згадала кількома словами.

Відкрита над рефератом дискусія дала ріжним нашим „приятелям" просто вимріяну нагоду до попису. Прошу тільки подумати, що то за обширна й безмежна тема „про Україну і про Шевченка"! Скільки то можна наговорити! Можна „переїхатись" уздовж і вширш, як кому любо.

Першим дискутантом був якийсь б. підполковник австрійської армії, член колишнього збанкротованого ц. к. ґенерального штабу, який поза Віднем і офіцирськими звіздами бачив ще — уявіть собі! — й Україну. Правда, бачив її лише з вікон штабового поїзду і з вікон готелів у Катеринославі та Одесі, але всеж таки — бачив. Він катеґорично заявив, що населення тих обох міст не розуміє по українськи, отже — ніякої української мови взагалі нема й нема ніякої України, а все те тільки видумка ґрафа Стадіона. Як бачимо, розправився з нами коротко, швидко й „ясно", методою памятних дивізійних судів з 1914 р.

Більше ласкавий показався польський артист-різбар Лєвандовський, який посвятив нам дещо більше часу. І треба признати, що цей час він використав як слід, щоб виявити цілу безодню своєї невіжі й невилічимої шовіністичної дурійки. Коли здержуємося над висказаним тим паном безглуздям, то тільки тому, що Лєвандовський це не перший ліпший Янтек, а належить він до катеґорії тих людий, які пером, кистю чи долотом мають збагачувати польську культуру новими цінностями. Духове „багацтво" Лєвандовського мусимо вважати мірилом інтилектуального стану „творців" польської культури, яке заслуговує на память.

Ось — сильно скондензовані — думки того „творця" польської культури: Українці живуть на схід від Збруча, а „Русини" (Ruthenen) у Сх. Галичині. Ті Русини повстали зі сумішки корінного польського населення з татарськими дезертирами та інвалідами, які лишилися тут в часах татарських наїздів. Вони нічого не мають окрім дрібки сільської інтеліґенції (з попів), яка 1918 р. хотіла опертися на справжню Україну. Отсю авантуру зліквідовано і тепер в Галичині є тільки проблема „руська", а не українська, з якою Польща не знає, що має робити, бо з Русинами тяжко порозуміватися задля їхньої некультурности й темноти. Справжні Українці — за Збручем — витворилися з мішанини теж польського населення зі Сараценами, Скитами, Варягами, Монголами і т. п. і не дивлячись на великі культурницькі змагання Польщі, вони дуже темні. Всі їхні визначні мужі походили з польського елементу, про що свідчать імена от хоч би таких гетьманів як — дослівно! — Залєский, Трильовський і Войнаровський. На тій Україні ще до нині є великі степи, на яких кождий може набирати собі землі, скільки вгодно. Шевченко, якого Українці так вихвалюють, це — звичайний собі покойовий лакей. Щойно Міцкевич і Словацький викупили його від пана, за що Шевченко віддячився полякожерними „Гайдамаками". Ніхто тих „Гайдамаків" не хоче читати, а їх мотивом є — дослівно! — спіртовий монополь. Узагалі Шевченко це неосвічена людина, попри це — пияк. В нетверезому стані впав раз з драбини і забився. Своєї мети — знесення кріпацтва в Росії, бо в Польщі кріпацтва ніколи не було! — він не осягнув, а вдалося зробити це щойно якомусь польському Єзуітови.

Яке враження викликали ті „виводи" Лєвандовського на присутніх, можемо собі уявити. Багато слухачів тільки підсміхалося іронічно, а коли бесідник бідькався, що зробити з тими „Русинами", хтось з німецької публики порадив йому: „Просто! Вивішати їх!"

Д-р Турин запропонував, щоб дальшу дискусію — зогляду на пізну пору — перекласти на инший день. Предсідник сходин на те не згодився, мовляв, у тій атмосфері не можна замикати сходин, і на основі цитату з праці польського проф. Смольки сконстатував незгідність „виводів" п. Лєвандовського з дослідами наукових кругів, навіть польських.

Присутний на салі б. посол п. В. Сінґалевич заявив, що дискусія може відбутися над сяктак оґрунтованими науково рефератами, але ніколи над такими нісетницями, які наплів Лєвандовський. Коли члени „Leogesellschaft" хотять мати відчити з якої небудь ділянки українського життя, щоб набрати вірних переконань про справи Українців, то на таке бажання українська громада у Відні дуже радо відгукнеться.

Коли присутні Німці з нетаєним вдоволенням приняли цю заяву до відома, „герой" дня п. Лєвандовський хильцем опускав салю з купкою Поляків.

При кінці не можна не замітити, що присутність тільки двох наших громадян на рефераті дуже прикро вражала. Побажати би, щоб віденські Українці більше цікавилися такими й подібними рефератами.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Жеребецька Любов, від. 144, повідомляє всіх своїх членів і членкинь місцевих і позамісцевих, що квартальні збори відбудуться в суботу, 3-го квітня с. р. точно о год. 8-ій вечер, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та ул. Обовязком кождого члена явитись на зборах, бо є важні справи до полагодження. Всі члени повинні прийти на сей мітинґ як один і заплатити свої належитости. Друге, члени, котрі не були на представленню і бали, що відбулися в користь товариства, зволять принести з собою гроші на заплаченнє кари, яку собі заслужили за невиповненнє приказу свого уряду. Члени, котрі не були на представленню і бали заплатять по одному долярови без жадного спротиву. Вкладок, передаваних через других, приматись не буде. Сей мітинґ є доброю нагодою для місцевих Українців вступити в члени, бо ми будемо принимати до У. Н. Союза і Товариства без оплати вступного. Члени, котрі мають діти, зволять вписати їх до У. Н. Союза, а не тримати їх по чужих асекураціях. Неявившийся члена на сей мітинґ заплатить 1.00 дол. кари, а урядник 2.00 дол. — С. Шевців, предс.; Д. Чайка, секр.

ПРОЖИВ 138 РОКІВ.

В селі Трелев під Риґою (в Латвії) недавно помер селянин Латиш, що мав 138 років. Він був три рази жонатий, а останній раз оженився, як мав 100 літ. До кінця життя був здоровим, мав добру память і любив оповідати про похід Наполеона І-го на Москву, бо тоді служив в російськім війску. Старець залишив столітню доньку,

ОБЄДНАННЯ ВСІХ ПОЛЬСЬКИХ МОНАРХІСТІВ В ОДНУ ОРҐАНІЗАЦІЮ.

Варшавський монархічний табор обєднався з познанською монархічною орґанізацією в одно тіло п. н. „Зєдноченнє монархістуф польскіх". На чолі верховної ради став В. Немоєвський його заступниками ґенерал Рашевський і проф. Ш. Дзержґовський, натомісць головою головної управи став посол Ст. Домбровський. До головної управи входить ще один ґенерал, а то Довбур-Мусніцький і ще один професор в особі проф. Лісовського. До головної управи ввійшли члени партії Х. Н. Отже Хієна стала на монархічну плятформу і приняла на засіданні начальної ради партії в суботу 27. II. між иншими ось яку постанову: „Для закріплення одностайности та рівноваги в державному устрою необхідне для становища голови держави запевнення сталости, значіння та поваги. На кінці шляху, що веде до тієї мети, в державі з таким складом населення як Польща і в такому географічному положенні як вона, видніє потреба та істнує можливість в міру того, як скріпляться дійсні обставини і помітні настрої суспільности в тому напрямі, привернути як трівалий і від політичних спорів незалежний чинник: дідичну владу короля в навязанні до вказівок конституції 3-го травня. Поважному, творчому і леґальному розвиткові тієї думки наша партія буде активно допомагати".

Польський монархізм консолідується і чисельно скріплюється. Завдяки хієні монархісти відразу стали твердою ногою в польських законодатних установах.

ЗАСУД БІЛОРУСЬКОГО ПАТРІОТА.

Білоруські маніфестації у Вильні.

Дня 2. ц. м. скінчився у Вильні процес проти білоруського народнього діяча о. Вінкентія Ґодлєвського, якого польська влада обвинувачувала за ширення протидержавної аґітації і за підбурювання населення до ненависти проти польських властий.

Другого дня розправи, що відбувалася при замкнених дверях, зізнавали свідки оборони, при чому оборонець Козловський ставив їм питання по білоруськи, за що дістав нагану(!) від провідника розправи. На це другий оборонець адв. Смяровський заявив, що нові мовні закони допускають уживання білоруської мови. Після того розправа велася дальше в горячковому настрої. Всі свідки оборони зізнавали, розуміється, по білоруськи.

Після промов оборонців і прокуратора суд видав на о. Ґодлєвського присуд, засуджуючи його на два роки кріпости, приймаючи за доказане, що він підбурював населення до протидержавних виступів і до відірвання Білоруси від Польщі.

Після оголошення присуду суд зарядив арештування о. Ґодлєвського, однакє присутній на сали посол Яремич зголосив готовість зложити кавцію. Суд визначив кавцію в сумі 2000 зол., які зібрані на салі Білорусини зібрали вмить між собою. Після того випущено о. Ґодлєвського на волю. Перед судом зібралися численні білоруські маніфестанти, що вручили йому цвіти і провожали засудженого серед окликів улицями міста. Цій білоруській демонстрації поклала край щойно поліція, яка відділила засудженого священика і послів Яремича та Станкевича від демонстрантів.

ДОПИСІ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Як що року так і сего, Укр. Д. Клюб Ситизенів в Бруклині, Н. Й., не забув за старий край та про Рідну Школу. Як кождого року в протягу 5 літ свого істновання, так і сього року зібрав коляду на Рідну Школу і вислав до краю. Почин до збірки дали сього року лісти Рідної Школи, які наспіли зі старого краю. По прочитанню сього зазиву на мітинґу Клюбу Ситезенів вибрано сейчас охотників, які мали піти колядувати на ту ціль з рамени Укр. Д. Клюбу Ситезенів. На колядників зголосились: І. Возьний, Д. Скіцко, Лука Кісь, П. Свідзіньский, П. Слободзян, і Т. Корплюк.

Вони заколядували $113.75, які то гроші з лістами зложили на руки касієра Клюбу, котрий знов сю суму з лістами вислав до краю дня 13. лютого через бюро Гр. Кунашевського.

На згадану суму зложились отсі жертводавці: по $5.00: І. Маєровскі; по $3.00: І. Малик, В. Тижник; по $2.00: о. А. Лотович, П. Малицький, С. Тижник, О. Олійник, І. Череп, С. Канюка, Н. Пуналь, Д. Тихий, Т. Стеґніцький, І. А. Балко, В. Низдропа; по $1.50: П. Слободзян; по $1.00: Д. Скіцко, М. Кісь, А Гавришко, М. Заверуха, Гр. Бардак, М. Людвік, О. Гавришко, В. Лабич, І. Мудрик, І. Чабароно, М. Баглай, Гр. Олекса, Верблинський, А. Палащук, Е. Біленький, І. Лебінь, С. Феcолович, Я. Бондаренко, Т. Корплюк, А. Бардиба, Гр. Теремюд, І. Джубліс, Я. Луков, Д. Сопко, Н. Горі, М. Морциник, С. Заблоцкий, Д. Кмита, П. Сьвідзінський, П. Кузьма, Н. Сторожук, П. Тароско, С. Бас, С. Мацюра, В. Гупало, Й. Лісник, О. Чарник, Т. Кіх, М. Шарко, Г. Вольчиньский, Д. Висоцкий, Д. Сметанюк, І. Забовский, В. Шаромета, В. Савіцкий, І. Коптюх, Й. Герман, С. Бемко, Марія Грищак, І. С. Балко, В. Мисик, В. Грималюк, Р. Кузьма, І. Возьний, П. Н. Малицкий, І. Заводовский, І. Кіт, Д. Шарко, Н. Брачковский, І. Лабай, з Байону, Н. Дж., Гр. Борбуляк, Я. Безкоровальний, П. Адамчук, Н. Безкоровальний, І. Євтущ, П. Дацко, К. Герман, І. Кравчук, П. Таращенко, Ю. Повчак, М. Радик (з Ню Йорку); по 50 ц.: П. Славиґа, О. Лешко, С. Лис, Т. Сорока, І. Шийка, М. Пилипів, Гр. Савка, Л. Русин, П. Муж, П. Паламар, І. Крук, І. Рикліньский, Д. Синюта, Т. Кічер, Л. Косьців, В. Позовий, В. Симчишин, І. Білик; по 25 ц.: М. Лоциньский. Щира подяка належиться усім жертводавцям за їх жертви, колядникам за їх труди, а о. Антонови Лотовичеви за те, що він проголосив коляду в церкві і завзивав вірних в церкві, щоби не відмовляли коляди на Рідну Школу. Належиться теж признати працю Ситізенського Клюбу в Бруклині, котрий уважає своїм обовязком помагати старому краєви.

Сей клюб помагає нашим людям добиватися американського горожанства та принимає в члени навіть без перших паперів. Клюб відбуває кождої першої неділі по першім праздику вильні збори, на яких розбирає всякі справи, важні для наших людий на землі Вашинґтона.

І Кравчук.

„ФІЛЬМОВЕ МІСТО" БІЛЯ КИВА.

Київські ґазети повідомляють, що запала ухвала про будову в околицях Київа величезного „Фільмового міста" на взірець американських. У листі цьому мають побудувати багато фабрик фільмових заведень і всіх инших уладжень, конечних для розвитку кінотеатрального промислу. Під фільмове місто радянська влада визначила передмістя „Риково" (давнійше Шулявка).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

Кількох секретарів відділових просить прислати нових аплікацій на приниманнє нових членів до нових родів обезпечення а також всіх нових друків, потрібних до ведення урядового діловодства з новими родами обезпечення.

Мусимо сказати, що того всего нема і не потрібно мати. До нових родів обезпечення можна приймати на старі аплікації, бо в нових родах обезпечення потрібні ті самі відповіди і таке саме лікарське свідоцтво, які є в старих друках на членські аплікації. Все, що конче потрібно, то є не лиш подати, на яку суму аплікант хоче бути принятим, але треба виразно подати, на котрий рід обезпечення. Місце на се є в друках, яких досі на аплікаціях уживалося, і дальше уживатися на ту ціль буде.

Позаяк до кінця минувшого року в Союзі був тільки оден рід обезпечення, то єсли секретар виписував аплікацію для кандидата пр. на $1000, то хоч він і забув подати, що се кандидат до кляси „С", його приймалося до тої кляси, бо іншої кляси на таку саму суму не було. Тепер єсли хто пришле аплікацію на $1000, а не подасть виразно, до котрої кляси, муситься таку аплікацію завернути до поправки, бо тепер маємо чотири роди обезпечення, а в кождім є кляса на $1000, а то кляса С на $1000, кляса О—1000, кляса Р—1000, і кляса Е—1000. Нових друків не потрібно, але треба старі виписувати докладно. Се відноситься до аплікацій для повнолітних членів.

Щож до аплікацій о принятт дітий членів на обезпеченнє в Союзі, то в них виразно говориться, яку вкладку місячну обовязується член за дитину платити. Длятого для дітий є видруковані аплікації з вкладкою в сумі 25 ц., а осібно є аплікації до кляси 2-ої, в яких є видрукована вкладка місячна в сумі 50 ц. За тим винятком цілий текст обох аплікацій є одинаковий і їх відріжнити на перший погляд легко можна тому, бо друк першої є чорної, а друк другої аплікації є синьої краски. Нові аплікації діточі з початком року до всіх відділів розіслано.

Всякі інші друки, як просьби о зміну спадкоємців, просьби о підвисшенне сум обезпечення, або зниженнє, переступні листи, подорожні карти, зміни імен, о видання дуплікатів грамот і т. д. остаються по старому для всіх членів без огляду якого рода обезпечення, або на яку суму.

Місячні виказ і рахунки за членів в нових родах обезпечення посилається до відділів осібні і проситься їх вкладки місячні осібними чеками присилати, бо їх муситься відсилати опісля на осібне банкове конто й до інших банків, так як новий посмертний фонд веделься зовсім осібно. Се відноситься тільки до нових родів обезпечення повнолітних. Викази і рахунки за діти в обох родах обезпечення посилається разом і тому й їх місячні вкладки треба разом одним чеком присилати.

ВІДЗНАЧЕННЯ КОБЗАРЯ І. КУЧУГУРИ-КУЧЕРЕНКА.

Президія ВУЦВК-ту затвердила на внесення наркому освіти для українського кобзаря І. Кучугури-Кучеренка титул „народнього артиста-кобзаря республики". З тим відзначенням звязана постійна пенсія з державних фондів.

ВЕСЕЛИЙ КУТИК

Розрада і медицина.

Лікар: Не попадайте в розпуку, пані. Знову візьміть участь у гамірнім життю тай знову спробуйте вийти за муж.

Вдова: Чи маю то розуміти вашу просьбу о мою руку?

Лікар: Ласкава пані, зраджу вам тайну: лікар записує, щоправда, лікарство, але сам не заживає його.

Молодий жебрак.

— Прошу дарувати кілька центів, пане. Я сирота, родичі мої померли й зібють мене, як прийду домоду без нічого.

В школі.

— Івасю — каже учителька, — то у вас дома дифтерія?

— Так, прошу пані учительки.

— Коли так, то ти міг би дістати дифтерію від своєї матері тай заразити цілу клясу.

— О ні, прошу пані, то моя мачуха хора, а я від неї ще ніколи нiщо не дістав.

Після іспиту.

Батько: Ну, сину, ти скінчив гімназію, скажи мені, до якого стану чуєш найбільше замилування?

Син: До подружого стану, батьку.

Самоук.

— Тату, що то є самоук?

Батько: То такий чоловік, що є своїм власним учителем.

Син: А якжеж він сам може бити себе?

Як витаються народи?

Ось привіти (в дослівному перекладі), як люди витаються в ріжних краях:

Англієць: Як ви робите?
Француз: Як несетеся?
Італієць: Як стоїте?
Німець: Як вам іде?
Голяндець: Як ідеш?
Швед: Як можете?
Єгиптянин: Як пріете?
Китаєць: Як є з твоїм жолудком? Чи зїв ти свій риж?
Українець: Як ся маєш? Як здоровлячко?
Москаль: Як проживаете?
Перз: Щоби твоя тінь ніколи не була меньша!

МІЖ БАНДИТАМИ.

Практикуючий бандит: Цікавий я, як ти довідуєшся, чи прохожий, що йде лісом, має гроші чи ні?

Старий бандит: Дуже просто. Ховаюся за деревом і наслідую голос зазулі. Чоловік, що має гроші, все потрясе кишенею.

ЧЕМНІСТЬ.

Судья: Суд засудив вас за фальшування гроший на три роки вязниці. Чи маете ще що сказати?

Обвинувачений: Я хотів би лише висказати пану знавцеві подяку за те, що признав, що мої фальшиві банкноти подиву гідні.

ЦІСАР І МУХА.

(Китайська легенда).

Лі-та-ку, цісар Китаю, любив після урядування походжати в чудових садах, що окружали палату. Росли там усякі цвіти й дерева, які лише були. Цілої армії садівників треба було до плекання їх. Цісар сам вибирав садівників і особисто іменував найстаршого садівника.

Лі-та-ку цікавився цвітами таксамо як державними справами. Він любив усе: пахуче цвіття, птахів, метеликів, ба навіть маленьких цвіркунів, що скриті у траві, любив і вважав, щоби ніодного з них не роздоптати.

— Все що має життя, слід любити й охороняти, навіть найдрібнійшу цвітку і найменшу комашку. Хто може знати — говорив нераз, лагідно усміхаючись — чи колись не можемо потребувати їх!

Так сказав він отсе тепер, як із почотом походжав по саду.

Лі-та-ку пристанув біля синього льотоса, що розпростирав до сонця цвіти з ніжними рисками. Сторожа і почот пристанули також. Цісар заложив золоті окуляри й побачив, що великий павук розіпняв сітку між двома цвітами. Кінцями пальців освободив мушку, що зловилася в сітці й тривожно тріпалася.

— Лети, — сказав він — а другий раз більше вважай!

Двораки гляділи допитливо на державного канцлера, чи припадком цісар не зсунувся з глуздів, що чув вдоволення в цьому, що освободжував мушки з павутиння.

Та цісар пішов дальше й не запримітив, що вже давно оставив двораків поза собою. Скрутив у вузку бічну доріжку, по обох боках якої скрізь росли рожі й дикий виноград. Безжурно простягнувся король на мягенькому мосі, примкнув очі й заснув.

За хвилю почулося над головою цісаря тихе жужжіння. Спочатку ледве чутно, потім усе голосніше: маленька мушка кружляла зухвало довкола носа сплячого цісаря. Лагідно торкалась крильцями лиця Лі-та-ку. А він, не розплющуючи очей, зганяв мушку — та вдарив лише сам себе по лиці. Від того удару пробудився.

— Недобра мухо! — сердився цісар — ти зовсім похожа до тої маленької, яку я щойно освободив із павутиння. Чи то така твоя...?"

Ще не скінчив говорити, як инший шелест звернув на себе увагу цісаря. За корчами рож і дикого винограду почув якийсь шепіт.

— Коли так, то згода! — говорив якийсь голос — отже сьогодня вечером!

— Так, — відповів другий голос — все готове. При дверях до цісарської спальні стоять лише два вартові, ми легко можемо обезсилити їх. Сплячому цісареві заткаємо рот і заберемо. А як уже престол буде свобідний...!

Лі-та-ку здавив віддих. Дуже обережно розхилив трохи корч і пізнав двох своїх прибічних гвардійців.

Приголомшений тим, що підслухав, подумав собі: „Колиб мене не збудила була ця мушка, то я був би впав жертвою змовників. Вона вирятувала мене".

Вернувся назад тою доріжкою. Зараз вийшов йому на стрічу почот.

— Ваша величносте... — озвався грубий канцлер засапуючись і поклонився аж до землі. Більше не міг вимовити ні слова, так нагнала йому страху вістка, що цісар десь пропав.

Лі-та-ку сказав:

— Приличте мені начальника поліції! Маю йому дати приказ.

Маленька мушка гойдалася на стебелинці трави коло цісарських ніг. Він запримітив її й сказав тихо: „Прощай, мушко, тай дякую тобі!"

Коли вечером оба змовники закралися до цісарської спальні, схопили їх поліцисти й повязали. А Лі-та-ку сказав:

— Другий раз, панове, мусите потихійше говорити...

Переклав **М. Ценівський.**

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ЧЕТВЕРТА.

(Продовження) (22)

— Але чейже не забудеш? — спитав він ще раз як би побоювався. — Ні? — Ну, то можеш вже іти, Джиме. Але ти, Джиме, чей не запродаш Бен Ґона Силверови, коли би з ним зійшовся? Навіть і дикими кіньми не видобудуть з тебе моєї тайни? Ні, кажеж? А о що заклад, Джиме, що коли розбишаки будуть ночувати на острові, то завтра лишаться вдовиці?

У сьому місці перебив йому вистріл з пушки і зпомежи дерев надлетіла куля та зарилася в пісок не дальше як на сто кроків від того місця, де ми стояли. В найблизшій хвилі розбіглися ми кождий в иншу сторону.

Добру годину греміло стріляння і кулі літали поміж дерева. Я втікав з одного місця на друге та ховався, а все мені здавалося, що мене поцілить якась куля. Але під кінець тої бомбардації набрав я знову відваги, хоч все ще не міг зважитися йти до хати з круглякiв, бо там кулі найчастійше били. Я взявся на схід і колуючи довго, опинився накінець під деревами на побережі.

Сонце як раз було зайшло, а від моря повіяв холодний вітер, від котрого листе на деревах зашелестіло і сіра поверхня пристані вкрилася легонькими филями. Приплив моря ще не наставав і дно моря, вкрите піском, виднілося далеко від мене без води. По спеці дня настало тепер холодно, так, що я мимо моєї грубої одежі таки добре був змерз.

„Гіспаніоля" все ще стояла на давньому місці, але на її щоглі повівала тепер дійсно чорна хоругов. Коли я так дивився на корабель, блиснуло там ще раз, і то був послідний вистріл, від котрого знов залунало на острові.

Я полежав хвильку на своюму місці і дивився на те, що ділося по першій зачіпці. Недалеко від хати з круглякiв кількох людий розбивало щось сокирами. То була, як я опісля переконався, наша бідна лодка. Трохи дальше, саме коло устя ріки, горіла під деревами величезна ватра; межи берегом а кораблем була одна лодка заєдно в руху, а люди, котрих я зрана видів ще так дуже насупленими, були веселі та веслуючи вигокували як діти. Але по їх голосі зміркував я, що то рум так з них співав.

Накінець здавалося мені, що я вже зможу піти до хати з круглякiв так, що мене ніхто не побачить. Я вийшов досить далеко на плоский пісковатий клин, що окружає пристань від сходу і при низькому стані води стоїть у звязи з кістяковим островом, та побачив тепер, коли піднісся, майже на самому кінці того клина, одну однісеньку білу скалу, що піднімалася зпомежи корчів, а котрої барва була якось дивно біла. Мені зараз пригадалося, що тота біла скала, про котру Бен Ґон говорив, та що я тепер бодай знаю, де можна би дістати човен, коли би нам його колись було потреба.

Відтак лїз я дальше нишком край ліса, аж дійшов до позадньої сторони хати з круглякiв; то значить, до тої, котрою вона була звернена до побережа. Тут ждало мене дружне принятте.

Я зараз росповів їм свою пригоду, а відтак став розглядатися довкола. Хата з круглякiв була збудована з необтесаних соснових пнів. Поміст місцями підносився на півтора стопи понад пісковату площу. Коло дверий було жерельце, з котрого зроблено дуже дивну керничку в той спосіб, що встромлено в землю корабельний котел, у якому вибито дно.

Крім самих пнів мало що инього лишилося ще, було з тої хати, але в одному куті було ще кілька каменів, а на них старий зелізний рушт до варення.

Дерево, що росло бoками горба і посеред огорожі, ужито зовсім на будову хати, а по пняках могли ми видіти, який тут мусів бути давнійше красний лісок. По вирубанню дерева дощі по найбільшій части змили верхню часть землі, або вітер навіяв тут піску, а там, де із кітла виплинало жерельце, порозрасталися мох та папороть. Попід самі частоколи — за близько для нашої оборони — був ще густий, буйний ліс, з того боку як до глубини острова самі сосни, а від сторони моря повно жестяків.

Холодний вечірний вітер, про котрий я вже говорив, дув крізь кожду шпару, а на поміст надував заєдно дуже богато мілкого піску. Ми мали пісок і в очах і в роті та у страві, коли вечеряли, а в керничі він так перевертався, як крупи, коли каша зачинає варитися. Замісць комина була в криші чотирогранна діра, але нею виходила лиш мала часть диму, а більша часть розходилася по хаті, так, що ми заєдно мусіли кашляти і протирати собі очи.

Ще й те додам, що Ґрей мав обвязане лице, бо його зранили ножем, коли він виривався від ворохобників, та що бідний старий Рідрус лежав все ще непохоронений, в одному кутку хати, вкривний англійською хоругвою.

Якби ми були тут сиділи і нічого не робили, то певно були би набавилися пропасниці, але капітан Смолет не дав нам дармувати. Він скликав нас всіх разом і поділив нас на варти. Доктор, Ґрей і я належали до одної, сквайр, Ґонтер і Джус до другої. Хоч і як ми були помучені, а все-таки двох з нас мусіло іти за топливом, а два другі копати гріб для Рідруса. Доктора зробили кухарем, а я стояв перед дверми на варті. Капітан сам ходив від одного до другого та додавав нам охоти, а де було потреба, то й сам приложив рук.

Від часу до часу появлявся доктор в дверях, щоби відітхнути свіжим воздухом та покріпити очі, котрі йому мало що не повилазили від диму. Та й він за кождий раз промовив щире слово до мене.

— З капітана Смолета — сказав він раз — ліпший чоловік, як з мене. А коли я так кажу, Джиме, то се щось вже значить.

Иншим разом вийшов він і мовчав якусь хвильку, а відтак схилив голову на бік та споглядав на мене.

— Чи той Бен Ґон при здоровому розумі?

— Та я того не знаю, сер — сказав я. — Я і сам якось не можу того зміркувати.

— По правді сказавши, він таки й не може бути зовсім при здоровому розумові — сказав на то доктор. — Чоловік, що через три роки сидів сам один на пустім острові і обгризав собі пальці, не може бути при такому розумові як я або ти. То вже знак в людській натурі. А хибаж ти не казав, що йому дуже хочеся сира?

— Видко, пане, що він дуже сир любить — відповів я.

— Отже побачиш тепер, Джиме, сказав він на те — як то добре, коли хтось особливо любить якусь страву. Ти видів мою табакирку, правда? Але ти ще ніколи не видів, щоби я з неї заживав табаку, а то з тої простої причини, що я в ній маю кусень пармезанського сира — то єсть дуже поживний сир, котрий виробляють в Італії. Отже той сир дістане тепер Бен Ґон!

Ще перед вечером поховали ми старого Тома та постояли хвильку з відкритою головою над його гробом. Топливаназношено вже споро, але все не тільки, щоби капітан був тим вдоволений, і він покиваючи головою сказав нам, що будемо мусіли на другий день більше увихатися. Коли ми відтак зїли своє мясо і випили ґрогу з коняку, стали три наші проводирі радити раду в куті.

Здається, що їм вже не було до жартів, бо з браку поживи мусілиби ми були далеко скорше піддатися, закимби нам прийшла поміч. Вся наша надія опиралася на цьому, щоби ми як лиш найбільше могли вистріляти буканірів, аж би вони піддалися, або втікли з „Гіспаніолею". З девятнайцятьох їх лишилося вже лиш пятьнайцять, двох було зранених, а один із них, — той, що його коло пушки поцілила скваєрова куля — тяжко ранений, а може вже й помер. Ми мали при кождій добрій нагоді стріляти до них, але при тім і самі як найбільше стерегтися. А крім того числили ми ще й на двох важних наших союзників — на рум і клімат.

Що до першого, то ми чули — хоч то було лиш пів англійської милі, — як вони до пізна в ночі виробляли крики, а що до другого, то доктор ручив, що їх до тижня звалить пропасниця, тим більше, що вони не мають ніяких ліків при собі.

— Коли їх борше не вистріляємо — додав він — то вони будуть раді, як зможуть втечи з скунером. То все-таки корабель, котрим можуть пуститися на розбої на море.

— То був би перший корабель, який я стратив — сказав капітан Смолет.

Я був такий змучений, що коли ляг спати, хоч по правді, ще довго перевертався неспокійно, заснув так твердо як колода.

Другі були вже давно поставали і поснідали та наносили топлива, коли мене пробудила якась голосна розмова. Я зачув як хтось сказав: „Парляментарна хоругов!" а відтак здивований додав: „Сам Силвер!"

На ті слова схопився я на рівні ноги та протираючи собі очи виглянув крізь отвір до стріляння в стіні.

Глава двайцята.
Силверове посольство.

Саме поза огорожею стояло справді двох людий: один з них повівав білою хусткою, а другий, у своїй власній достойній особі чекав коло нього, прибравши поставу, по котрій було видко, як він вдоволений сам собою.

Було ще дуже раненько і ранок був найстуденійший з тих, яких я зазнав за границею; студінь добиралася аж до самих костий. Небо над нами було ясне і ані одної хмарочки на нім, а вершки дерев обливало рожеве світло. Але там, де стояв Силвер зі своїм офіцыром, було все ще покрите тінею, і вони бродили по коліна в густій білій парі, що налягла була на землю, добувшись в ночи з млаковини. Студінь і мрака розповідали разом досить сумну історію острова, котрий був очевидно вогким, нездоровим місцем, де легко можна було набратися пропасниці.

— Люди, не виходіть з хати — сказав капітан. — Я би не знати о що заложився, що то підступ.

(Дальше буде).

ВІДКИ ПОХОДИТЬ БІЛЬ ГОЛОВИ?

Біль голови для нинішнього чоловіка є чимсь так звичайним, що просто не задумується над його причинами. Що найбільше як голова „тяжка", біль сильнійше долягає, так що перешкаджає виконувати зайняття, беремо табличку аспірини, пірамідону або випиваємо склянку чорної кави й справа полагоджена.

А всетаки, хоч самособою було би занадто безпокоїтися хвилевим недомаганням, то не слід і легковажити познак, котрі можуть бути пересторогою перед небезпекою. Тому коли біль сильнійший, вказаним є призадуматися над причинами, які могли спричинити той біль, а не придавлювати його ліками, що приносять щоправда хвилеву але переминаючу полекшу.

У людини, що не терпить звичайно на болі голови, є вони обявом надмірного фізичного або умового змучення. Головно є то часто наслідком недоспаної ночі, проведеної на виснажуючій праці або на забаві. Є то наче приказ нашого організму, щоби ми нагородили йому це недомагання. І приказу того слід слухати, бо як це буває частійше, доказує велике нервове виснаження, що може бути для здоровля дуже шкідне. Отже недоспану ніч слід рішучо надслужити, бо лише чоловік, що виспиться доволі, може бути нервово зрівноважений.

Другою причиною болю голови у людий, що живуть у великім місті, то недостача свіжого воздуха. Праця в душних, неперевітрюваних офісах або мешканнях, брак руху або також надмірне напруження деяких лише мускулів, напруження уваги й нервів, спричинюють лихий обіг крови й повільну переміну матерії.

В усіх тих випадках є конечним старатися вирівнати всі повисше вичислені шкоди. Після годин праці в офісі чи фабриці слід, наскільки то можливе, йти на довший прохід, можливо на найсвіжійшім воздусі. Хто не може щодня ходити на прогульку, повинен винагородити се собі в неділю й свята, а в будні митися холодною водою, вправляти (ґімнастикуватися) й робити віддихові вправи.

На зденервування, спричинене виснажуючими зайняттями, найліпшим способом є зосередити думки на однім предметі, без розпорошування думок і поспіху. Приміром якась цікава книжка, ручна рообта.

Зі засобів, що доводять наш організм до рівноваги, не можна, сабособою, поминути також справи відживлювання. Відживлювання повинно бути таке, щоби вможливлювало скору переміну матерії. Передусім люде, що працюють умово, повинні їсти страви покріпляючі але легко стравні, не пити алькоголів, за те повинні їсти багато овочів і свіжої ярини. При гигієнічнім життю звичайно можна позбутися болів голови, наскільки, самособою, не є вони з познак якоїсь поважніщої недуги. Тому, як не поможуть повисші засоби, слід порадитися лікаря.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто змінює свою адрес у,нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу ...
Імя ...
Улиця ...
Почта ...

Нова адреса є:

Число відділу ...
Імя ...
Улиця ...
Почта ...

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Аркадій Аверченко.

ТАЙНА ҐРАФА ПУРСОНЯКА.
(А ЛЯ СОВЄТ).

В одному московському кінотеатрі висвітлюють фільм під заголовком: „Тайна ґрафа Пурсоняка".

Ще заки зачалося представлення, саля заповнюється знудженою, понурою, на-пів голодною публикою.

Тупають ногами, наче коні, нетерпеливо вижидають хвилі, коли можна буде забути сіру прозу й затопитися в солодкому, одурманюючому світі чародійних мрій, краси й упоюючої уяви.

Електричність гасне.

Темрява.

Якийсь голос, пошпутуючися об довгі слова, читає написи на екрані:

„Тайна ґрафа Пурсоняка, або Перецвіли вже давно хризантеми в саді"... „Два роки після одружіння ґраф Пурсоняк утратив жінку".

— Бачиш його — розлягається в темряві співчуваючий голос. — Чому вона так скоро задерла копитка?

Другий, також невидимий, відповідає:

— Бог її знає. Якийсь тифусик, або звичайно сусіди кулькою почастували... „Жінка оставила ґрафови дочку. Вмираючий з жури батько віддає її на виховання до монастиря".

— На маєш!... Батько також гине! Не повелося родинонці...

— Осле! Таж він лише напів уміра! Сказаном тобі: Вмираючий з жури. То значить умираючий, але не зовсім. Але чомуж то він віддав дочку до монастиря? Абож то в монастирях виховують?

— Цеж ясне: монастир зареквірували, черцям дали в карк і замісць монастиря основували школу! Ніщо мудрого. А то що? „Коли дочка виросла, батько відібрав її з монастиря".

— Ах, хай тебе... Товариші, показується, що ґраф є комісарем.

— Тьфу на тебе! Відкіляж то виссав ти це?

— Таж він їде автомобілем... Боже! „В лісі ґраф стрічає рубачеву дочку, Гайнриху.

— Товариші, чи бачили ви такий ліс? Можна би цілісеньку Москву заосмотрити в опал! Хі-хі... Що то він балакає з нею?

— Звісно, питається: Чи не міг би ваш батечко привезти бодай два візки дров?... Глянь, глянь — душить її! То тобі раз ґраф!

— Осел із тебе — де там душить? Він лише обнімає її.

— Ах, підлий імперіяліст! Хі-хі... До сльоз доведе дівку. А то що знову? „Тоді то бідний рубач їв свою скромну вечеру"... Що?... А бодай ти тріс! Їй Богу, винце смоктає й заїдає сиром! Ось тобі скромна вечеря! А на столі вудженина і булка. Скромненька вечеря! Зараз видно, що французький образок. Брехуни ці Французи! Ось тобі рубач! Гарний рубач!

— Деж його жінка?

— Звісно — в черзі стоїть.

— Самособою. Щоби напхати таке черево, треба нагаруватися. Тепер здіймає рушницю зі стіни. Ну, тепер — кінець! Зараз — ґрафа під стенку...

— Деж у лісі найдеш стінку?

— Коли так, то якийсь тин невеличкий...

—Самособою. Для тебе, дурню, зробили.

— Мені не треба.

— Коли не треба, то не влази тут зі своїм плотом! Просто не знаєш французьких звичаїв. У них на першім пляні: „Може позволите, мусє, запросити вас на поєдинок?" — „Дякую, хоч не вмію стріляти, але зроблю це вже для вас!"

А ти зі своїм тином, хаме!

— Ні, хлопці, тут що инше... Бачиш його: „У лісі на ґрафа нападає вовк, але рубач убиває хижака... Вдячний ґраф щиро дякує рубачеві".

— А скажіть, товариші, чи вовків можна їсти?

— Чому ні... Такасама собака, лише більший формат.

— Чомуж вони лишають вовка, навіть не оглядаються. Гей, товариші! Ви забули страву!

— Чого кричиш, дурню! Думаєш, що вчують?

— Радше крикни йому по французьки, може тоді обернеться...

— „Друга часть. Ґраф приїхав до міста й увіходить до крамниці".

— Щож це знову?! Ах, хай тебе ясний грім! Товариші, таж він купує мануфактуру.

—Навіть бестія не стоїть у черзі.

— Без ордеру (поручення) від совнархозу!!

— А може він її реквірує?

— Ґраф?

— Щож такого, абож то ґраф не може бути комісарем?

„Тоді то батько Гайнрихи сидів у саді й попивав вино"...

— Розпиячилася, зволоч! Всі заливаються! Цікаве, де цей старий осел роздобув вино?!

— Я гадаю, що то денатурований спірт.

— Базікання! Найправдивійше в світі червоне вино.

— —Коли так, то зареквірував. Видно, що він також є комісарем.

— А забірайтеся всі до чорта! ґраф є комісарем і рубач є комісарем! Самі комісарі! ... Пощо ми прийшли сюди? Досить уже нам остогидли наші комісарі. Плюнеш у собаку, а вцілиш у комісаря! Нема де дінутися! Ходім, хлопці.

Розмоляють у дверях, що на двір.

— Щож, товаришу, бачили ви образ? Чи цікавий?

— Не дуже. Ось, бачите, розходиться про те, що комісареви вмерла жінка на тиф, він розсердився, викинув усіх черців із монастиря й запхав туди дочку. Зареквірував пізнійше автомобіль і став їздити до дочок рубача. Батенько їх не міг стерпіти цього, вбив вовка до їдження й зареквірував всю мануфактуру. Ось що ми бачили!

Переклав **М. Ценівський.**

СТРАШНА ХВИЛЯ.

В 1810-му році султан Мурат готовився до нападу на Сицилію. Скарбник неаполітанських війск вертав з Неаполю, де полагоджував військові справи. Прийшлося йому вертати країною Калябрійців, звісних із дикости.

Вислав наперед свого слугу, щоби прилагодив нічліг у містечку, до якого сподівався приїхати вечером.

День був парний і скарбник у дорозі так припізнився, що не доїхав до того містечка. Прийшлося заночувати в старенькій хатчині при дорозі.

Господар хатини був високий, крепкий чоловік, смаглявого лиця, з великими вусами й бородою.

Прийняв ввічливо подорожного й добре угостив. Для нічлігу відступив маленьку темну комірчину.

Виглядало там якось ніяково, двері без замка, лише з клямкою. Скарбник поставив столець під двері а під подушку набиті пістолі.

Щойно поклався спати, як коло хати почув якийсь гамір, начеб люди заїздили, а зараз потім роздались кроки біля комірки. Шпарою в дверях падало до комірки світло, що його ніс у руці якийсь чоловік. Він тихисенько підійшов до дверей, а як переконався, що під дверми щось стоїть, відсунув перешкоду настільки, що міг устромити руку. Потім легенько відсунув столець і увійшов.

То був господар хати. В одній руці держав ліхтарню, а в другій величезний ніж.

Підійшов близше до постелі. Офіцир натягнув пістолю під покривалом, щоби господар не почув. Коли господар підійшов до постелі офіцира, підніс ліхтарню понад лице його. Думав, що скарбник спить. Опісля господар повісив ліхтарню біля ліжка, взяв столець із другого кута й виліз на него із ножем у руці.

Офіцир хотів саме зірватися з постелі, як побачив, що господар замахнувся ножем і скорим рухом... врізав шмат солонини з поля, що висів над постелею.

Тепер господар зліз із стільця й вийшов із комірки таксамо обережно, як був увійшов. Пішов із солониною до голодних подорожних, що саме заїхали до нього.